مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان /دوره نوزدهم /تابستان /۱۳۹۳/۷۶-۶۸

بررسی جهت گیری مذهبی/اسلامی و ویژگی های شخصیتی دانشجویان بر اساس پنج عامل شخصیت(NEO)

اصغر زره پوش[۱]، محمد باقر کجباف[۲]، لیلا حشمتی فر[۳]، امیرحسین صادقی هسنیجه[۴]، حامد امیدی[۵]

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (مولف مسوول) تلفن ثابت:۰۳۲۱-۲۲۸۹۶۳۱، az.zerehpush@gmail.com

۲. دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

۳. دانشجوی کارشناسی مدیریت برنامه ریزی آموزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

۴. کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

۵. کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: با توجه به اهمیت جهت گیری مذهبی بر سلامت روان و ثبات آن تا دوران بزرگسالی، این مطالعه با هدف بررسی جهت‌گیری مذهبی/اسلامی و ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان بر اساس پنج عامل شخصیت (NEO) انجام گرفت.

روش: این پژوهش از نوع توصیفی– تحلیلی بود. ۲۷۲ شرکت کننده (مرد و زن) با دامنه‌ی سنی ۱۸ – ۲۸ سال به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای از دانشگاه اصفهان انتخاب و با استفاده از دو پرسشنامه: ۱) پرسشنامه شخصیتی NEO، فرم کوتاه (NEO-FFI) و ۲) پرسشنامه‌ی جهت‌گیری مذهبی اسلامی مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: یافته ها نشان داد که همه‌ی رگه های پنج عامل شخصیت به جز روان آزرده خویی با جهت‌گیری مذهبی رابطه دارند (P <۰/۰۱) و عامل گشودگی نسبت به تجربه، ۰/۱۱ از واریانس جهت گیری مذهبی را در دانشجویان پیش بینی می کند. همچنین بر اساس نتایج بدست آمده، جهت گیری مذهبی بین دو جنس تفاوت معنادار دارد (p <۰/۰۵).

نتیجه گیری: در مجموع، یافته‌ها نشان می‌دهند که رگه‌های شخصیتی با جهت گیری مذهبی رابطه داشته و از بین آنها گشودگی نسبت به تجربه نقش مهم‌تری ایفا می کند.

کلید واژه ها: جهت گیری مذهبی/اسلامی، پنج عامل شخصیت NEO، دانشجو.

وصول مقاله :۹۲/۲/۱۷ اصلاحیه نهایی:۹۲/۱۰/۲۲ پذیرش:۹۲/۱۱/۲۱

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

مقدمه

تحقیقات زیادی در ارتباط با شخصیت ومذهب در کشورهای مختلف انجام شده است (۳-۱). چرا که مذهب در هر کشوری، سیاستگذاری ها و برنامه ریزی‌های آن کشور را تحت تاثیر قرار می دهد، و در این میان ایران به عنوان یک کشور مذهبی و جوان، نیازمند مطالعه و پژوهش در این زمینه است. جهت گیری مذهبی با سلامت روان (۴)، میزان تندگی (۵)، سازگاری روانشناختی(۶)، افسردگی و اضطراب(۷)، رابطه دارد. از طرف دیگر مطالعات حاکی از شکل گیری شخصیت و مذهب در نوجوانی و ثبات آن در دوران بعدی زندگی است (۹و۸). بنابراین با توجه به اهمیت دوران دانشجویی به عنوان یکی از مهم ترین دوران در شکل گیری جهت گیری مذهبی، مطالعه‌ی ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان می‌تواند به مسئولان در زمینه‌ی برنامه‌ریزی برای این افراد یاری رساند. حجم زیادی از این مطالعات نشان داده اند افرادی که به رسوم، آیین و عقاید مذهبی وفادار مانده‌اند، به اجتماعی بودن، کنترل خود، مسئولیت پذیری و دل رحمی[1] تمایل دارند (۱۰و۲). مدل پنج عاملی شخصیت[2]، که توسط کاستا و مک ری[3] تدوین شده است (۱۱). تفاوت‌های فردی را در پنج حوزه‌ی منش‌شناختی، مورد ارزیابی قرار می دهد: سازگاری[4]، وجدانی بودن[5]، برون گرایی[6]، روان آزارده خویی[7] و گشودگی نسبت به تجربه[8]. *سازگاری*: سازگاری بیشتر موجب می شود افراد بهتر بتوانند احساس هایشان را طی تعامل های بین شخصی مهار کنند و برخورد آرام تری داشته باشند. افراد با نمره‌ی بالا در عامل سازگاری دارای ویژگی‌هایی همچون، اعتماد، رک گویی[9]، تواضع[10] و دل رحمی[11] و همراهی[12] هستند (۱۲). در بعد *وجدانی بودن*، افراد دارای تعهد بالا(وظیفه شناس) بر خود تسلط دارند و درگیری‌های به وجود آمده در روابط را بهتر حل و فصل می کنند (۱۳). این افراد به اصول پایبند و برای اهدافشان تلاش می کنند (۱۴). در *برون گرایی* به اعتقاد آیزنک، تفاوت‌های واضحی بین درون گراها و برون گراها وجود دارد. برون‌گرا کسی است که مردم آمیز است، از میهمانی خوشش می آید، دوستان بسیار دارد و مشتاق تحریک و هیجان است. در مقابل درون گرا فردی است کم حرف و گوشه‌گیر که در خود فرو رفته و بیشتر به کتاب ها علاقه دارد تا به آدم ها، درون گرا است و به جز چند دوست صمیمی بادیگران رابطه‌ی زیادی ندارد (۱۵). *روان آزرده‌خویی* شامل ویژگی‌هایی چون غم، عصبانیت و عدم رضایت است و در قطب مخالف آن، پایداری هیجانی در خلق، احساس و آرامش اشاره دارد (۱۳) و در آخر گشودگی نسبت به تجربه ویژگی‌هایی مانند تخیل فعال، درک احساس‌های درونی، خلاق و مبتکر بودن، آزاد اندیشی، تفکر واگرا و تمایل و خواست برای تغییر و داشتن انگیزه برای کسب تجارب جدید را در بر می گیرد (۱۶). چندین مطالعه در دهه‌ی اخیر، ابعاد شخصیت را در ارتباط با مذهب بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیت، مورد مطالعه قرارداده اند (۱۷و۱۱-۹). این تحقیقات مذهب را در دو بعد: سازگاری و وجدانی بودن، و برون گرایی و روان آزرده‌خویی بررسی کرده‌اند و در نهایت به نقش گشودگی نسبت به تجربه در تعیین نگرش مذهبی اشاره کرده اند. تحقیقات نشان داده اند که، مذهب با بعد سازگاری و وجدانی بودن، رابطه ی مثبت (۲۰-۱۸و۹و۸) و با مقیاس روانپریشی پرسشنامه‌ی شخصیتی آیزنک رابطه ی منفی دارد (۲۴-۲۱). گشودگی نسبت به تجربه، با اصول گرایی مذهبی رابطه ی منفی ولی با پختگی مذهبی و معنویت رابطه ی

[1] - Tender-minded
[2] -Five-factor model of personality
[3] -Costa and McCrae
[4] - Agreeableness
[5] - Conscientiousness
[6] - *extraversion*
[7] - Neuroticism
[8] - Openness to experience
[9] -Straight-forwardness
[10] -Modesty
[11] -Tender-mindedness
[12] -Compliance

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]
[DOI: 10.22102/19.2.68]

مثبت دارد (۱۰). پنج عامل شخصیت با معنویت که رابطه‌ی نزدیکی با مذهب دارد، مورد بررسی قرار گرفته است. بر اساس نتایج بدست آمده، گشودگی نسبت به تجربه با معنویت بیشتر در زندگی همراه است (۱۸و ۹). تحقیقات صورت گرفته روی تفاوت‌های جنسیتی در مذهب، بیان کننده‌ی این است که زنان در اعتقادات مذهبی و روابط معنوی نمره‌ی بیشتری نسبت به مردان کسب می کنند (۲۵). در میان نوجوانان، دختران نسبت به پسران در اعتقادات مذهبی، دعا کردن، شرکت کردن در مراسم مذهبی، احساس نزدیکی کردن به خداوند نمره‌ی بیشتری کسب می‌کردند (۲۷و ۲۶). تحقیقات انجام شده در ایران بیشتر بر روی نظریه‌ی آیزنک و دو بعد روان رنجورخویی و روانپریشی متمرکز شده اند (۲۹و ۲۸) و دیگر ابعاد شخصیت را در جهت گیری مذهبی مورد بررسی قرار نداده‌اند. در نتیجه این مطالعه با هدف بررسی جهت گیری مذهبی/اسلامی و ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان بر اساس پنج عامل شخصیت (NEO) انجام شد.

روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی- تحلیلی (همبستگی) است که رابطه‌ی چند متغیر را مورد بررسی قرار می دهد. ۲۷۲ شرکت کننده به روش نمونه گیری خوشه‌ای در دانشگاه اصفهان انتخاب و با استفاده از دو پرسشنامه ۱) پرسشنامه شخصیتی NEO، فرم کوتاه (NEO-FFI) و ۲) پرسشنامه‌ی جهت گیری مذهبی اسلامی مورد آزمون قرار گرفتند. افراد شرکت کننده در این مطالعه دانشجویان مرد (۴۵/۳ ٪) و زن (۵۴/۷ ٪) با دامنه ی سنی ۲۸-۱۸ سال بودند. سطح تحصیلات این افراد کارشناسی و کارشناسی ارشد بود. جهت تحلیل داده ها از آزمون t برای مقایسه دو جنس و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده شد.

۱-پرسشنامه شخصیتی NEO، فرم کوتاه (NEO-FFI)[13]:

پرسشنامه‌ی NEOPI-R [14] جانشین پرسشنامه‌ی NEO است که در سال ۱۹۸۵، توسط کاستا و مک کری تهیه شده است. NEO-FFI فرمی از NEOPI-R می باشد که دارای ۶۰ سوال است و پنج عامل اصلی شخصیت روان آزرده خویی، انعطاف پذیری، برون گرایی، سازگاری و وجدانی بودن را ارزیابی می کند. سوالات این مقیاس بر روی طیف لیکرت پنج بخشی از صفر تا چهار نمره گذاری شده است و هر عامل با داشتن ۱۲ ماده، نمره ای از صفر تا ۴۸ دارد. این پرسشنامه در ایران توسط گروسی به زبان فارسی ترجمه و بر روی دانشجویان ایرانی هنجاریابی شده است (۳۰). ضریب پایایی بدست آمده برای عوامل: C,A,O,E,N به ترتیب ۰/۸۳، ۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۹و ۰/۷۹ بوده است (گروسی فرشی، ۱۳۸۱). در مطالعه‌ی دیگری ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه و پنج بعد C,A,O,E,N به ترتیب ۰/۶۰، ۰/۷۹، ۰/۵۷، ۰/۳۲، ۷۶و ۰/۶۰، بوده است (۳۱). ضریب آلفای کرونباخ برای کل این پرسشنامه در این مطالعه، ۰/۷۱ بدست آمد.

۲- پرسشنامه ی جهت گیری مذهبی اسلامی:

برای سنجش جهت گیری مذهبی(اسلامی)، از آزمون جهت‌گیری مذهبی با تکیه بر اسلام که توسط آذربایجانی ساخته شده است، استفاده گردید (۳۲). این پرسشنامه شامل ۷۰ سوال است که بر روی طیف لیکرت چهار درجه ای از کاملا مخالفم (۱)، تا حدودی مخالفم (۲)، تا حدودی موافقم (۳) و کاملا موافقم (۴) نمره گذاری شده است. آذربایجانی، زیرمقیاس اعتقادات- مناسک، اخلاق و جهت‌گیری مذهبی اسلامی را بر اساس ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۹۵، ۰/۷۹و ۰/۹۴ گزارش کرده است. فرم ۵۰ سوالی این پرسشنامه در مطالعه‌ی دیگری مورد استفاده قرار گرفت. پایایی ضریب آلفای کرونباخ در مقیاس‌های عقاید- مناسک، اخلاق و جهت‌گیری مذهبی به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۶۷ و ۰/۸۸ بدست آمد (۳۳). ضریب آلفای

[13] -NEO- Five Factor Inventory

[14] -Revised NEO Personality Inventory

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

کرونباخ در این مطالعه برای مقیاس عقاید – مناسک، ۰/۸۶، اخلاق، ۰/۶۸ و جهت گیری مذهبی، ۰/۸۸ بدست آمد. برای تحلیل داده ها از آزمون t مستقل ، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون توسط نرم افراز SPSS استفاده شد. ضمناً نتایج آزمون لوین۱۵ نشان داد که مفروضه‌ی برابری واریانس‌ها رعایت شده و نیاز به استفاده از آمار ناپارامتریک نمی باشد(p>۰/۰۵).

یافته ها

جدول(۱)، نتایج آزمون t برای مقایسه‌ی تفاوت میانگین نمرات جهت‌گیری مذهبی بر اساس جنسیت را نشان می‌دهد. نتایج این جدول نشان می‌دهد که میانگین جهت‌گیری مذهبی در زنان، بیشتر از مردان است و دو گروه از لحاظ جهت‌گیری مذهبی تفاوت معنادار دارند.

جدول (۲)، ماتریس همبستگی مذهب و پنج عامل بزرگ شخصیت را در گروه نشان می‌دهد.این جدول، ضریب همبستگی پیرسون بین مذهب و پنج عامل شخصیت را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود، همه‌ی عامل‌های شخصیتی(برون گرایی، گشودگی نسبت به تجربه، سازگاری و وجدانی بودن) به جز روان آزرده خویی با مذهب رابطه‌ی مثبت معنادار دارند. روان آزردگی با جهت‌گیری مذهبی رابطه‌ی منفی دارد اما معنادار نمی باشد.

جدول (۳)، نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام مذهب را بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیت نشان می دهد. چنانچه در این جدول مشاهده می شود، در رگرسیون گام به گام همه‌ی متغیرهای پیش بین (روان آزرده خویی، برون گرایی، گشودگی نسبت به تجربه، سازگاری و وجدانی بودن) وارد معادله شدند و از بین آنها تنها رگه‌ی گشودگی نسبت به تجربه با ضریب استاندارد بتا ۰/۳۳ توانسته است ۰/۱۱ از واریانس مذهب را در دانشجویان تبیین کند.

جدول ۱. نتایج آزمون t برای مقایسه ی تفاوت میانگین نمرات جهت‌گیری مذهبی بر اساس جنسیت

متغیرها		جهت گیری مذهبی			
		تعداد	میانگین	انحراف معیار	p
جنسیت	مرد	۱۲۸	۱/۸۴	۲۴/۶۸	۰/۰۰۲
	زن	۱۴۴	۱/۹۶	۲۵/۲۹	

[15] - Levenes Test

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

جدول ۲. ماتریس همبستگی مذهب و پنج عامل بزرگ شخصیت

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱-مذهب	۱					
۲-روان آزرده خویی	-۰/۰۹	۱				
۲-برون گرایی	**۰/۱۹	-**۰/۲۲	۱			
۴-گشودگی نسبت به تجربه	**۰/۳۳	۰/۰۳	**۰/۴۱	۱		
۵-سازگاری	**۰/۲۱	-۰/۱۰	**۰/۳۸	۰**۰/۴۳	۱	
۶-وجدانی بودن	**۰/۲۴	۰/۰۲	**۰/۴۲	**۰/۳۷	**۰/۴۷	۱

** P < ۰/۰۰۱

جدول۳. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام مذهب بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیت

متغیر	B	β	F	R	R^2	ΔR^2
گشودگی نسبت به تجربه	۱/۸۹	**۰/۳۳	۲۰/۷۶	۰/۳۳	۰/۱۱	**۰/۱۰

** P < ۰/۰۰۱

بحث

بر اساس اهمیت مذهب در کشور ایران، این مطالعه با هدف بررسی جهت‌گیری مذهبی بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیت در دانشجویان انجام گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد، که بین دانشجویان مرد و زن از لحاظ جهت گیری مذهبی تفاوت معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر زنان در جهت‌گیری مذهبی نمره‌ی بیشتری را نسبت به مردان کسب کردند. این یافته با نتایج قبلی(۳۷-۳۴و۲۶و۲۵) همخوان است. بحث جهت‌گیری مذهبی بیشتر در زنان نسبت به مردان در دانشگاه قابل توجه است. بر اساس مطالعه‌ی خداپناهی و خوانین زاده (۲۸)، پایبندی به مذهب در برونگراهای هیجانی ناپایدار، نسبت به درون گراهای هیجانی پایدار و برون گراهای هیجانی پایدار، به طور معناداری در هر دو جنس بیشتر است. این در حالی است که نالن- هاکسما و گیرگاس[16] (۳۸)، استفاده‌ی بیشتر از سبک نشخوار مدار و تسلط کمتر بر روابط بین فردی را در زنان نسبت به مردان نشان داده‌اند. بنابراین این احتمال وجود دارد که زنان از جهت‌گیری مذهبی به عنوان یک عامل برای کسب امنیت و آرامش در دانشگاه استفاده کنند، و در این زمینه نیاز به بررسی و مطالعات بیشتری است. نتایج دیگر این پژوهش نشان می‌دهد که رگه‌های سازگاری، وجدانی بودن، و گشودگی نسبت به تجربه با جهت‌گیری مذهبی رابطه‌ی مثبت معنادار دارند. این یافته ها با نتایج بدست آمده از مطالعات قبلی (۲۰-۱۸و۹و۸)، هماهنگ است. در واقع به نظر می‌رسد افراد با جهت‌گیری مذهبی بیشتر، بهتر بتوانند احساس‌هایشان را طی تعامل‌های بین شخصی مهار کنند و برخورد آرام‌تری داشته باشند و در نتیجه از سازگاری

[16] -Nolen-Hoeksema & Girgus

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

بیشتری برخوردار باشند (۱۳). همچنین این افراد به دلیل تعهد بالا (وظیفه شناس)، تسلط بیشتری بر خود داشته و درگیری‌های به وجود آمده در روابط را بهتر حل و فصل می کنند (۱۳). متغیر دیگری که با جهت‌گیری مذهبی رابطه‌ی مثبت دارد برون گرایی است. که این یافته با مطالعه‌ی خداپناهی و خوانین زاده (۲۸)، هماهنگ است. در مطالعه‌ی خداپناهی و خوانین زاده، برونگراهای ناپایدار هیجانی در مقیاس شخصیت آیزنک، نمره‌ی بیشتری را در پایبندی به مذهب کسب می‌کردند. اما در عامل روی آوردن به مذهب (مذهب درونی در مقابل بیرونی) کمترین نمره را می‌گرفتند. بنابراین عامل برونگرایی علی رغم داشتن رابطه‌ی مثبت با جهت گیری مذهبی نمی تواند به تنهایی به عنوان یک عامل با جهت گیری مذهبی رابطه داشته باشد و درونی بودن و بیرونی بودن مذهب، می تواند به عنوان یک متغیر میانجی بین برون گرایی و جهت گیری مذهبی در دانشجویان موثر باشد. یافته‌ی دیگر این پژوهش نشان می‌دهد که روان آزردگی با جهت‌گیری مذهبی رابطه‌ای ندارد. این یافته مغایر با یافته‌های قبلی است (۴۰و ۳۹). در این خصوص لازم به ذکر است که بعد درونی و بیرونی بودن مذهب نقش مهمی در سلامت روان ایفا می‌کند که در این مطالعه جهت‌گیری مذهبی مورد بررسی قرار گرفت نه جهت‌گیری بیرونی و درونی. براساس تحقیقات انجام شده در این زمینه هرچه جهت‌گیری مذهبی به سمت بیرونی شدن سوق پیدا کند با اختلال در سلامت روان و افسردگی رابطه دارد (۴۱). همچنین اضطراب دلبستگی به خدا در دانشجویان دارای جهت‌گیری مذهبی بیرونی، بیشتر از افرادی است که جهت‌گیری مذهبی درونی دارند و این افراد (جهت‌گیری مذهبی بیرونی) بیشتر سبک دلبستگی دوسوگرا دارند (۴۲). بنابراین در اهمیت نقش مذهب در سلامت روان باید به این مهم نیز توجه شود.

در این مطالعه از بین پنج عامل بزرگ شخصیتی تنها گشودگی نسبت به تجربه بود که ۰/۱۱ از واریانس مذهب را در بین دانشجویان پیش بینی می کرد. نتیجه‌ی این تحقیق با یافته‌ی بدست آمده از مطالعه‌ی فرا تحلیل ساروگلو (۱۰)، ناهماهنگ است. در تبیین این یافته باید گفته شود که در پژوهش ساروگلو، گشودگی نسبت به تجربه با جبرگرایی مذهبی رابطه‌ی منفی و با پختگی مذهبی و معنویت رابطه‌ی مثبت داشت (۱۰). بنابر نتایج این مطالعه و نتایج بدست آمده از مطالعه‌ی ساروگلو، آنچه در این مطالعه قادر به پیش بینی جهت‌گیری مذهبی در دانشجویان بوده است، گشودگی نسبت به تجربه است نه جبرگرایی[17] مذهبی. در واقع ویژگی افراد دارای گشودگی بالا تخیل فعال، درک احساس‌های درونی، خلاق و مبتکر بودن، آزاد اندیشی، تمایل و خواست برای تغییر و داشتن انگیزه برای کسب تجارب جدید است (۱۴). که به آنان در سوق داده شدن به سمت جهت‌گیری مذهبی کمک می‌کند. اگر معنویت را دارای رابطه‌ی نزدیک با مذهب در نظر بگیریم، عامل گشودگی نسبت به تجربه با معنویت نیز رابطه‌ی مثبت دارد و می‌تواند معنویت را در بزرگسالی پیش بینی کند (۱۹و ۹).

نمونه‌ی مطالعاتی (دانشجو)، عدم تعیین درونی و بیرونی بودن مذهب از محدودیت‌های این مطالعه می باشد که توصیه می‌شود در مطالعات آتی مورد توجه قرار گیرد. همچنین در زمینه‌ی گشودگی نسبت به تجربه و جهت گیری مذهبی و گشودگی مذهبی و جبرگرایی مذهبی نیاز به پژوهش‌های داخلی بیشتری برای تایید شدن یافته‌های بدست آمده می باشد.

نتیجه گیری

مجموع یافته‌های این مطالعه بیانگر این موضوع است که علاوه بر رابطه داشتن برون‌گرایی، گشودگی نسبت به تجربه، سازگاری و وجدانی بودن با جهت گیری مذهبی تنها گشودگی نسبت به تجربه است که نقش مهم‌تری را نسبت به دیگر ابعاد شخصیتی در جهت‌گیری مذهبی دانشجویان ایفا می کند. مسئولان و نهادهای مذهبی در زمینه‌ی برنامه ریزی

[17] -Fundamentalism

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

باید به متغیرهایی مانند تخیل فعال، درک احساس‌های درونی، خلاق و مبتکر بودن، و داشتن انگیزه برای کسب تجارب جدید در محیط دانشگاه توجه بیشتری نمایند

تشکر و قدردانی

در اینجا لازم است از زحمات استاد محترم جناب آقای دکتر محمدباقر کجباف، که در تدوین مقاله متقبل زحمات زیادی شدند، کمال تشکر و قدردانی به عمل آید.

.

Refrences

1. Francis LJ. Religion, neuroticism, and psychoticism. In: Religion and mental health. JF Schumaker, New York: Oxford University Press.1992.p.149–60.
2. Eysenck MW. Personality and the psychology of religion. Mental Health, Religion & Culture 1998; 1: 11–19.
3. Piedmont RL. The role of personality in understanding religious and spiritual constructs. In: Handbook of the psychology of religion and spirituality. RF Paloutzian and CL Park. New York: Guilford Press. 2005.p. 253–73.
4. Bahrami E, Tashk A. Dimension of correlation between religion orientation and mental health and assessment of religion orientation scale. Journal of Psychology and Training Sciences 2004;4:41-63.
5. Mokhtari A, Abbas AA, Rasulzade TS. Correlation of religion orientation with tension balance. Journal of Psychology. 2001;5: 56-67.
6. Khodapanahi, M.K, Khaksar M.A., Correlation of religion orientation and psychological adaptation in students. Journal of Psychology 2005; Ninth, No. 3 (Serial 35), P. 310.
7. Musarezaie A, Naji Esfahani H, Momeni-Ghaleghasemi T, Aminoroaia M. Relationship between religious orientation, anxiety and depression ofstudents in Isfahan University of Medical Sciences. Journal of Behavioral Sciences Research 2013; 10:509-519. [In Persian]
8. McCullough ME, Tsang J, Brion S. Personality traits in adolescence as predictors of religiousness in early adulthood: Findings from the Terman longitudinal study. Personality and Social Psychology Bulletin. 2003; 29: 980–991.
9. Wink Paul, Ciciolla Lucia, Dillon Michele, Tracy Allison. Religiousness, Spiritual seeking, and personality: Findings from a longitudinal study. Journal of Personality 2007; 75:1051-1070.
10. Saroglou V. Religion and the five factors of personality: A meta-analytic review. Personality and Individual Differences 2002;32: 15–25.
11. McCrae RR, Costa Jr P.T. A five-factor theory of personality. In: Handbook of personality: Theory and research. LA Pervin and OP John. New York: Guilford Press.1999.p.139–53.
12. Atashruz B, Pakdaman SH, Asgari A. Relation of main five-factor of personality and academic achievement. Journal of Iranian Psychologists 2008; 4 : 176-367. [In Persian]
13. Donnelan MB, CongerRD& Bryant CM. The big five and enduring marriages. Journal of Research in Personality 2004; 38: 481-504.
14. Avia MD, Sanches-Benardos SM, Martinez-Arias MRM, Silva F &Grana JL. The five factor model-II: Relations of the NEO-PI with other personality variables. Personality and Individual Diffrences 1995; 19:81-97.
15. Danesh A. Effectiveness of identification/confliction in internal/external personality traits on marital satisfaction. Journal of Danesh va Raftar 2005;12: 57-67. [In Persian]

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

16. Donnelan MB, Conger RD & Bryant CM. Erratum to the big five and enduring marrages. Journal of Research in Personality 2005;39: 206-207.
17. Muñoz-García A, Saroglou V. Believing literally versus symbolically: values and personality correlates among Spanish students. Journal of Beliefs & Values 2008;29:233–241.
18. Kosek RB. Adaptation of the Big Five as a hermeneutic instrument for religious constructs. Personality and Individual Differences 1999; 27: 229–237.
19. Saroglou V & Fiasse L. Birth order, personality, and religion: A study among young adults from a three-sibling family. Personality and Individual Differences 2003;35:19–29.
20. Taylor A and MacDonald DA. Religion and the five factor model of personality: An exploratory investigation using a Canadian university sample. Personality and Individual Differences 1999; 27: 1243–1259.
21. Francis LJ, Lewis JM, Brown LB, Philipchalk R & Lester D. Personality and religion among undergraduate students in the United Kingdom, United States, Australia and Canada. Journal of Psychology and Christianity 1995;14:250–262.
22. Lewis CA, & Maltby J. Religiosity and personality among U.S. adults. Personality and Individual Differences 1995; 18: 293–295.
23. Maltby J. Religious orientation and Eysenck's personality dimensions: The use of the amended religious orientation scale to examine the relationship between religiosity, psychoticism, neuroticism and extraversion. Personality and Individual Differences 1999; 26:79–84.
24. Smith DL. Private prayer, pubic worship and personality among 11–15- year-old adolescents. Personality and Individual Differences 1996;21:1063–1065.
25. Buchko KJ. Religious beliefs and practices of college women as compared to college men. Journal of College Student Development 2004;45:89–98.
26. SmithCand DentonML. Soul searching: The religious and spiritual lives of American teenagers. New York: Oxford University Press. 2005.
27. Smith C, Denton ML, Faris R and Regnerus M. Mapping American adolescent religious participation. Journal for the Scientific Study of Religion 2002;41:597–612.
28. Khodapanahi M, Khavaninzade M. Role investigation of personality construction in religion orientation of students. Journal of Psychology 2000;4:185-204.
29. Bahrami H, Purnaghash TS. Correlation of personality dimensions and religion orientation. Journal of New Research of Psychology 2009;4: 1-14.
30. Garrussi Farshi M. New approach in personality assessment. Tabriz, Jamee Pajooh. 2001. [In Persian]
31. Gharebaghi H. Investigation of correlation between personality factor and job satisfaction in personel of Teractorsazi factor of Iran. MA Thesis of Genaral psychology. Tabriz University. 2003. [In Persian]
32. Azarbaijani M. Provide and structure of religion orientation with emphasis on Islam test. Institute of Hoze and University. Zeitun 2003;10-81. [In Persian]
33. Hashemi Z, Jokar B. An Investigation of the Relationship between Islamic Religious Orientation and different Aspects of Identity. cpap. 2010; 1 (40) :59-74. [In Persian]
34. Thompson EH Jr and Remmes KR. Does masculinity thwart being religious? An examination of older men's religiousness. Journal for the Scientific Study of Religion 2002; 41:521–532.
35. Stark R. Physiology and faith: Addressing the "universal" gender difference in religious commitment. Journal for the Scientific Study of Religion 2002; 41:495–507.

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]

36. Ozorak EW. Culture, gender, faith: The social construction of the person-God relationship. International Journal for the Psychology of Religion 2003;13:249–257.
37. Bryant, A. Gender differences in spiritual development during the college years. Sex Roles 2007;56:835-846.
38. Nolen-Hoeksema SandGirgus J S. The emergence of gender differences in depression during adolescence. Psychological Bulletin 1994; 115:424-443.
39. Solati SK, Rabie M, Shariati M. Religion orientation and mental health. Ghom Journal of Medical Sciences2011; 5: 42-48. [In Persian]
40. Arefi M, Mohsenzade F. Relation between religion orientation, mental health and sexuality. Journal of Research of Women 2011; 5: 126-141.
41. Role of internal and external religion belief in mental health and depression rate of elderly. Journal of Rehabilitation 2005;6: 42-47.
42. Khavaninzade M, Ejie J, Mazaheri M. Comparison of attachment style in students with internal and external religion orientation. Journal of Psychology 2005

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.22102/19.2.68]